

El 'Corpus toponímic valencià'

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua publica un recull ingent de noms de lloc

JOAN RAMON BORRÀS

Hui veu la llum una obra esperada durant un bon grapat d'anys: el *Corpus toponímic valencià*, elaborat, sancionat i editat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) i coordinat per Emili Casanova. És un treball ingent tant pel nombre de col·laboradors —de camp i “oficina”— com per la quantitat de topònims que conté (50.000, dels quals 18.000 són diferents).

Antecedents

El *Corpus*, que va nàixer del projecte Atlas Toponímic Valencià, té els antecedents més remots en el Mestratge de Toponímia organitzat durant els anys 1990 i 1991 per la Conselleria de Cultura Educació i Ciència i la Universitat de València, que tenia com a objectiu formar investigadors en toponímia, que han estat l'embrió dels col·laboradors del *Corpus*. Aquest projecte, que pretenia “potenciar els reculls de toponímia en tot el territori de la Comunitat Valenciana”, ha esdevingut la base sobre la qual s'ha assestat el recull que ens ofereix l'AVL.

L'obra

Aquest *Corpus* es presenta en dos formats: un d'extens i un altre de reduït. Pel que fa al format extens, consta de dos volums. En el primer, amb una extensió de 1.556 pàgines, es presenta el recull dels termes que formen part dels diferents topònims analitzats, amb l'expressió d'aquests darrers i del municipi on estan situats, i dividits en dos grans blocs: els de les zones de predomini lingüístic valencianoparlant i castellanoparlant, respectivament. Així, si hom cerca el mot *font*, trobarà, al seu costat, tots els topònims que el contenen i en quin municipi es localitzen; i més encara, si volem conèixer els noms de lloc que contenen el sintagma *font freda*, ho trobarem en la informació corresponent a l'entrada *freda*. El segon volum (590 pàgines) és també molt útil, atès que presenta tots els topònims ordenats per municipis, i classificats en diferents ca-

Gravat sobre la zona de Banyeres en les Observacions de Cavanilles.

tegories, com ara geografia, hidrografia, poblament, partides i paratges, etc.

Tot això, però, no singularitzaria aquest recull si no fóra perquè també es pot consultar en format electrònic. Efectivament, va acompanyat d'un CD autoinstal·lable —malauradament, els usuaris de MacOS o de Linux no en podrem fruit— amb l'aplicació informàtica Topoval mitjançant la qual podem fer un seguit de recerques pel *Corpus*, amb possibilitat de filtrar-les, copiar la informació i, el que és molt interessant, actualitzar les dades a mesura que l'AVL hi incorpore modificacions o esmenes.

El format reduït consta del programa Topoval i d'un llibre on s'expliquen els objectius, la metodologia i els criteris lingüístics utilitzats tant en la realització de les enquestes com en la revisió i la fixació de la forma normalitzada dels topònims.

A més a més, tots els noms de lloc tractats en el *Corpus* apareixen retolats en els mapes editats per l'Institut Cartogràfic Va-

Aquest 'Corpus' es presenta en dos formats: un d'extens i un altre de reduït

A partir de petits detalls, hom pot copsar el rigor amb què s'ha elaborat

lencià, depenent de la Generalitat Valenciana.

Conclusió

És evident que valorar una obra tan extensa i complexa no és qüestió d'unes poques ratlles ni d'una lectura ràpida, parcial o poc acurada. Altrament hom cauria en l'error de voler valorar en unes poques hores una tasca que s'ha fet en uns quants anys. Amb tot, la primera aproximació a l'obra ha estat positiva en tant que, a partir de petits detalls, hom pot copsar el rigor amb què s'ha elaborat el

Corpus i també entreveure el perquè d'una grafia o una altra, o d'una tria i no una altra.

Els destinataris directes de l'obra són els estudiosos de la toponímia i les institucions públiques, “però també hi poden trobar elements d'interès els curiosos, els professors que volen introduir els alumnes en el coneixement del medi, les empreses que han d'utilitzar la toponímia en els seus escrits, editorials, empreses cartogràfiques, turístiques, etc.”. Al capdavant, uns materials útils per a tots els qui tenen la necessitat o la curiositat d'acostar-se a una de les arrels més pregonades de la nostra cultura.

Esperem que les aportacions futures que puguen fer els usuaris del *Corpus* seran, sens dubte, ben rebudes per l'AVL i contribuiran a millorar, completar i actualitzar aquest recull tan útil.

I una consideració: fóra molt interessant que l'AVL posara el programari d'instal·lació Topoval a l'abast del públic en general a través de la seua pàgina web. Els 34 MB escassos que ocupa ho permeten de sobra i contribuiria a difondre l'obra.

A LA LLETRA

Líders

ALBERT GARCIA I HERNÁNDEZ

Hi ha un llibret publicat modestament per l'editorial Hiru (Hondarribia, 2009) amb el títol *Enfrentándose a la locura* i amb un subtítol preciós: *Héroes ordinarios en tiempos extraordinarios*. Escrit per la parella Amy i David Goodman, fa un recorregut per les lluites socials, a voltes individuals, de veritables herois anònims (abans d'aquesta publicació), persones que qualifiquem de normals enfront de la cavalcada irrefrenable dels estats democràtics actuals cap al control, l'espionatge i l'extorsió ciutadanes.

L'anomenada “era Bush”, i no parlem del juràssic, ha deixat un país, el nord-americà, sotmés a una vigilància endèmica. Sens dubte, és un país propens, des de fa moltes dècades, a tindre la pitjor de les pors: contra tot i invisible. Tothom sap què era el gulag, però oblida tot el període de McCarthy (recordem: *Good night and good luck*).

Però la recopilació del llibre posa l'accent des d'una perspectiva molt interessant: demostrar que l'enfrontament i la victòria són possibles, malgrat la desproporció de l'enemic a aturar i a combatre.

Els autors ens recorden el famós cas de Rosa Parks, la qual, l'any 1955, es va negar a cedir el seient de l'autobús a un blanc. Parks havia d'acatar la llei que obligava els negres a fer-ho i a seure a la part final del vehicle. Va començar com una lluita heroica i solitària d'aquesta dona, però al poc de temps, els negres de Montgomery (70 % de la població) van iniciar un boicot als autobusos, organitzant-se amb cotxes particulars, que va durar més d'un any. Allò va paralitzar el negoci del transport públic fins que el Tribunal Suprem va donar la raó a Parks. Un fet quotidià que va encendre la lluita pels drets civils dels negres.

El llibre va destil·lant casos semblants, potser més durs des de l'arribada de Bush. Psicòlegs que es van negar a participar en els interrogatoris de Guantánamo. Bibliotecaris que desobeïren l'ordre de facilitar les dades dels usuaris a la CIA. Organitzacions espontànies per a la reconstrucció de Nova Orleans, aturant el negoci privat. I un llarg etcètera.

Ara que assistim a proclames redundants de falta de lideratge, convé fer una ullada a edicions com aquesta que ens retornen la capacitat d'acció i de victòria que roman, adormida potser, en cadascú de nosaltres. Prenc una frase del final: “Nosaltres mateixos som els líders que estàvem esperant”.

Bernat i Baldoví: una guia didàctica, un assaig i un facsímil

Publicacions en el segon centenari del naixement de l'escriptor

JOSEP BLAY

La figura de Josep Bernat i Baldoví (Sueca, 1809-València, 1864) i el temps que va viure són el fil conductor de la unitat didàctica elaborada per l'historiador de la mateixa capital de la Ribera Baixa, Joan-Baptista Guillem Alforja. El treball ha comptat amb l'assessorament del també erudit local Joan-Antoni Carrasquer. La curta tirada (l'Ajuntament de Sueca n'ha editat 80 exemplars) té com a objectiu els professors d'alumnes de quart d'ESO, primer i segon de batxillerat.

Guillem ha preferit centrar-se “en el personatge i el segle XIX,

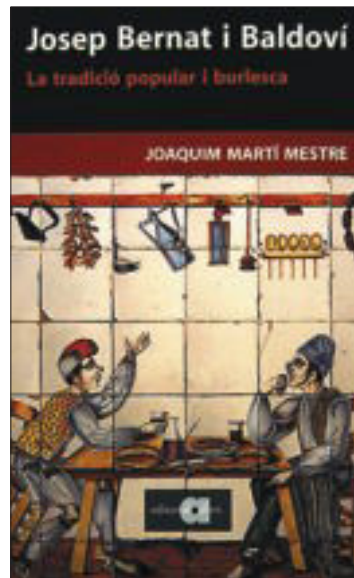
considerant que el material existent sobre l'obra literària estricta és més abundant”. “D'aquesta manera es pretén acostar l'alumnat a la figura del personatge i l'entorn històric del temps que li pertocà viure”, afirma.

L'edició s'ha fet aprofitant que l'Ajuntament de Sueca havia declarat el 2009 Any Bernat i Baldoví, coincidint amb el 200 aniversari del seu naixement.

El segon dels textos que acaben de veure la llum és el treball que Joaquim Martí Mestre ha titulat *Josep Bernat i Baldoví. La tradició popular i burlesca*. El llibre analitza la tasca retòrica i creativa de l'autor sobre els su-

ports lingüístics, així com el detall amb què fou capaç de captar i transmetre el valencià popular de primera meitat del segle XIX. “En l'obra de l'escriptor de Sueca concorren diverses influències literàries que participen de la cultura còmica popular i del costumisme, com la literatura de canya i cordell, la prosa costumista, la comèdia burlesca, els entremesos, els poemes de disbarats i la poesia eròtica i festiva”, afirma l'autor en la presentació del volum. Ha estat publicat per Editorial Afers en col·laboració amb l'Ajuntament de Sueca

Finalment, i com a aportació particular a l'efemèride, el Col·le-

Assaig de Joaquim Martí Mestre.

gi d'Advocats de Sueca ha tret a la llum una edició facsímil d'*Autos del parnaso valenciano*, un procés civil que la Musa del Xúquer va posar en vers i que fou publicat per primera vegada el 1844.